

Beskrivning av projekt i processen ”Smarta hållbara byar”

Smarta hållbara byar – förstudie

Förstudien skapade kunskap om vilka behov medborgare i Norrbotten har av digitaliserade tjänster för service på landsbygder i Norrbotten. Living lab metoden användes. Syftet var att öka tillgängligheten till service och möjliggöra för både liv och arbete i glesbygden genom att förstå vilka behov som medborgare har i den digitala transformationen.

Förstudien bidrog bland annat till att utveckla en gemensam strategi för att jobba vidare i samverkan med region, kommuner, byar och företag inom smarta hållbara byar

Smarta hållbara byar är ett avslutad förstudie som drivits av Ltu i samverkan med kommuner i länet och Region Norrbotten. Projektet finansieras av Tillväxtverkets program Service i gles- och landsbygder och medfinansieras av Region Norrbotten och kommuner i Norrbotten.

Täckningskollen

Region Norrbotten har i samverkan med kommunerna i Norrbottens län gjort en täckningskoll för mobil täckning i länet med hjälp av företaget IQMTEL. Undersökningen har genomförts av IT-personal på kommunerna i samverkan med aktörer som kör sopbilar. Syftet är att få ett kartunderlag som visar på var i länet det finns mobil täckning. Projektet kommer fortsätta i 5 år till och utökar möjligheten för företag i olika branscher med behov av mobiltäckning att själva göra mätningar. Förhoppningen är projektet ger ett bra underlag vid diskussioner om att ansluta sig till fiberbroadband, genom att öka förståelse för vikten av att ha både mobilt broadband och fast anslutning i form av fiberbroadband.

Projektet leds av Region Norrbotten i samverkan med länets kommuner. Projektet finansieras av Region Norrbotten och Leader Polaris (bara i Jokkmokk, Övertorneå, Gällivare) www.tackningskollen.se

Post Doc dataanalys kartläggning LTU

Projektet kommer att utgå ifrån kartläggning av mobiltäckning och fiberbroadband och lägga på information om var människor rör sig i Norrbotten.

Projektet arbetar utifrån tre fokusområden där en del handlar om att finna vita fläckar där täckning saknas och analysera hur det påverkar människor som passerar området. Kartläggningen kommer att synliggöra skillnaden mellan rurala och urbana områden. Projektet kommer att arbeta efter digitalt avstånd snarare än fysiskt avstånd vilket skulle kunna användas på flera håll i världen.

Projektet ägs av Ltu och Region Norrbotten är part. Projektet finansieras av Region Norrbotten och Ltu.

”Jävla skitsystem”

Under 2017 påbörjades en undersökning om hur digitala system påverkar arbetsmiljön för lanthandlare i Norrbotten. Fokus har legat på mindre butiker på landsbygd som har mer än 15 km till närmaste dagligvarubutik. Idén om undersökning uppkom i samband med en kort notis i tidningen om boken ”Jävla skitsystem!” skriven av Jonas Söderström. Syftet med undersökningen var att kartlägga om arbetsmiljön i butiker på glesbygd påverkas av digitala system, samt vad användarna ansåg om dem.

Undersökningen visade på att de flesta lanthandlare har 8-19 olika system och det finns exempel på butiker som har upp till 30 stycken. Systemen styr personalens arbetsprocess, särskilt när det kommer till beställning av varor där det ofta finns sluttider.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Region Norrbotten har varit initiativtagare till undersökningen. Rapporten har finansierats av projektet Service som en process i region.

Bredbandslyftet

Bredbandsforum, regeringens forum som arbetar för att främja samverkan kring bredbandsutbyggnad, har under det senaste året arbetat med att ta fram en vägledning till kommuner som vill se över strategiska vägval i bredbandsfrågor. Pajala kommun har blivit utvald som en av fem pilotkommuner i landet att vara med i utbildningsprogrammet Bredbandslyftet, som genom dialog och diskussion kan vägleda kommunen i de utmaningar och vägval de står inför i bredbandsfrågan.

#fulltäckning

Projektet startade i november 2016 och arbetar för att undvika det digitala utanförskapet genom att öka den mobila täckningen på landsbygden. Arbetet tar utgångspunkt på landsbygden för att sedan sprida täckningen vidare för att skapa möjligheter för människor att bo och verka över hela landet. Det långsiktiga målet är att skapa attraktiva och konkurrenskraftiga områden på landsbygden där det finns tillgång på mobil täckning. Visionen är att nya innovativa sätt ska driva operatörer till utveckling på landsbygd med hjälp av lokala och offentliga intresse.

Stora delar av världen är landsbygd och utmaningarna är globala. Marknaden utestänger ofta landsbygd då fokus ligger på stadsnära områden. Detta vill projektet motarbeta genom att fokusera på landsbygd i första hand. Det kommer genomföras tre piloter i länet. Under 2018 har #fulltäckning påverkat 3GPP, organisationen som gör 5G standarden, att starta ett "study item" som under ett år ska titta närmare på behovet av att anpassa 5G standarden för long-range communication. Detta är ett stort och nödvändigt steg att få till landsbygdsanpassningar i standarden för 5G.

Projektet ägs av Ltu och bl. många andra är Region Norrbotten i aktiv part projektet. Projektet är ett Vinnova UDI steg 2 projekt, som medfinansieras av alla aktörer. www.fulltackning.se.

Finansiering av de sista 10 % utbyggnaden av bredband (Strategi bredbandsutbyggnad i Norrbotten efter 2020)

Region Norrbotten följer de nationella bredbandsmålen. Under 2017 hade 62 procent av hushållen tillgång till fiber. Uppskattad bredbandsutbyggnad i Norrbottens län är 90 % genom fiber till 2020. Det är rimligt att anta att utbyggnationen av de sista 10 % i Norrbottens län kommer att ske via trådlös teknik och därmed kommer fokus vara att placera fibrerade master så kostnadseffektivt som möjligt. Detta kan bäst ske genom en samverkan mellan alla med behov av dessa master: radiolänk för trådlöst fiber i hemmet, mobiltäckning för mobila tjänster och RAKEL 2 för blåsljusbehov.

Region Norrbotten samordnar arbetet.

ITN och kommunernas arbete med utbyggnation och radiolänk

IT Norrbotten startade 1996 som ett samverkansprojekt. Idag drivs verksamheten i bolagsform med Norrbottens samtliga kommuner och Region Norrbotten som ägare.

IT Norrbotten förvaltar och utvecklar det länsgemensamma fiberbaserade höghastighetsnätet. Det är en viktig uppgift för tillväxt och livskraft både för det regionala näringslivet och för samhällets offentliga aktörer. En väl utbyggd IT-infrastruktur innebär likvärdiga förutsättningar för företagande, samhällsverksamheter och individuell frihet oavsett var man bor. Tillgången till bra bredbandsnät är lika viktigt som tillgången till elnät och vägnät. IT Norrbotten vill etablera trådlösa anslutningar i

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Norrbottnen och Västerbottnen för områden som är svåråtkomliga och som i dag inte har tillgång till fiberanslutning. Målet är att alla kunder ska ha tillgång till anslutningar på minst 100 Mbit/s. Läs mer på www.itnorrbottnen.se.

Öppen data för hållbara transporter och hållbara landsbygder

I mobilitetsrevolutionen blir transportdata viktiga, eftersom även denna bransch ställer om till en tjänstebanssch. Mobilitetsdata måste struktureras så samhället kan ha kontroll över den nya digitala tjänsteinfrastrukturen, för miljön, jämställdhet och jämlikhet.

Projektet syftar till att skapa gränssnitt via vilka man kan överföra och publicera transportrelaterad data till en plattform som också tas fram av projektet. Den data som publiceras kommer vara öppen data med fokus på landsbygder och kan användas för att öka takten i omställning till ett koldioxidsnålt transportsamhälle med infrastruktur som tjänster i digitala plattformar.

Umeå universitet är projektägare. Region Norrbotten ansvarar för kommunikation i projektet, Region Västerbottnen ansvarar för plattformen, Ltu arbetar både med digital utveckling och data insamling för transporter till energimodeller, Länsstyrelsen i Norrbottens län och Länsstyrelsen i Västerbottnens län är aktiva parter utifrån deras klimatarbete. Projektet är inte finansierat ännu, ansökan hos Energimyndigheten.

Smarta hållbara byar – piloter

Projektet bygger på förstudien och ska genomföra praktiska tester av digitala tjänster för servicepunkter samt samordning av transporter i utvalda byar. Alla tester ska ske i dialog med berörda byar och resultaten kommer sedan spridas till alla kommuner i Norrbotten genom samverkan vi byggt upp i projektet Service som en process i region.

Målet med projektet är att bidra till att byar som tillhandahåller digitala lösningar både attraherar nya invånare att flytta dit samt de som redan bor där att stanna.

Projektägare är Ltu. Alla kommuner i Norrbotten, samt Region Norrbotten är parter. Projektet är inte finansierat ännu, ansökan hos Tillväxtverkets program Service i gles- och landsbygder och medfinansieras av Region Norrbotten och Norrbottens alla kommuner.

Predictive movement

Predictive Movement vill skapa ett gemensamt ekosystem för alla transporter, sammankopplat med den fysiska infrastrukturen -- gator, vägar, p-platser, spår -- och kollektivtrafiken genom samordnad information och en dynamisk prissättning. Fokus är att samordna transporter de blir mer effektiva, tillgängliga, miljövänliga och jämlik. Tekniken finns och genom att skapa en gemensam digital marknadsplats som ägs av offentligheten kan transporter känna till varandra vilket gör att vi kan nyttja befintliga resurser på ett optimalt sätt.

Norrbotten fungerar som en testbädd för projektet för att undersöka behoven på glesbygd där vinsterna kan vara störst.

Projektägare är Urbancity och bl. många andra är Region Norrbotten en aktiv part. Projektet finansieras av Vinnova UDI steg 1. <https://predictivemovement.se>

E-nämnden med e-tjänster för kommuner

Kommunerna i Norrbotten ingår i en gemensam nämnd för implementering av Regeringens intentioner för e-samhället, kallad Norrbottens e-nämnd. Genom en gemensam nämnd kan kommunerna använda resurserna på ett mer effektivt sätt. Det innebär att kommunerna får

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

ekonomiska fördelar, kvaliteten i verksamheten ökar och möjlighet till utveckling blir bättre. Norrbottens e-nämnd består av två politiker från varje kommun, en ledamot och en ersättare. Niklas Nordström (S), Luleå kommun, är ordförande www.lulea.se/kommun--politik/kommunens-organisation/namnder/e-namnden.html.

Open E plattform, E-nämnden

E-nämnden distribuerar sina e-tjänster via plattformen Open e. I Open ePlattform kan du bygga och publicera e-tjänster. Hela plattformen är byggd i öppen källkod, vilket innebär att all utveckling av funktionalitet som görs kommer alla till godo. Plattformen används idag av ca 60 organisationer, där flera funktioner utvecklats under tiden av olika organisationer som nu blir tillgängliga för alla dessa organisationer.

Smarta hållbara byar har som plan att distribuera de tjänster som testas i pilotprojektet via Open e-

Nationell ombudsplattform

Nationell ombudsplattform handlar om att skapa ett effektivt informationsutbyte inom paket- och logistiktjänster, utveckla samverkan och integrera lokalt anpassade lösningar. Idag finns stora kvalitetsproblem på den svenska postmarknaden. Ombudsnetet i Sverige är inte bra strukturerat i förhållande till var befolkningen bor och var företag verkar och dagligvarubutiker har blivit postkontor.

Den nationella ombudsplattformen kommer att möjliggöra nya utlämningsformer och lokalt anpassade logistiktjänster vid sista sträckan utifrån realtidsdata och användarnas behov. Svenskt postombud är projektägare och Region Norrbotten är aktiv part och medfinansierar av projektet.

Digidelcenter

Kommuner i Norrbotten har möjlighet att söka medel från Internetstiftelsen att genomföra digidelcenter i bibliotek eller på servicepunkter i kommunerna. Dessa center ska syfta till att öka digitala kompetensen hos medborgarna. Region Norrbotten har avsatt finansiering för att medfinansiera denna satsning.

Digidelkonferens

Länsbiblioteket i Region Norrbotten har fått möjlighet att arrangera en Digidelkonferens för ökad digitaldelaktighet. Fokus på konferensen är att få en förståelse för hur vi ska ta kunskap från strategier till operativ verksamhet. Vad är digital delaktighet, lägesbild tillgång till digital teknik och Betaltjänster, kompetens bland befolkningen, prioriterade målgrupper och nationella mål och insatser kommer att diskuteras av tjänstemän från kommuner.

Norrbottens media digitalisering av glesbygder

Digitaliseringsringen har lett till att en allt större del av Norrbottens Medias läsare konsumerar NSD och Norrbottens-Kuriren digitalt. Samtidigt minskar också successivt papperstidningsupplagan. Tappet i pappersupplaga blir extra kännbart i den norrbottniska glesbygden där avstånden mellan abonnenterna är stora. Distributionskostnaden per exemplar gör att varje tidning kostar mer än abonnemangsintäkt. För att inte lämna abonnenter i sticket vill NM i detta projekt erbjuda kunder en digital prenumeration, en läsplatta och en möjlighet att hantera det nya mediet.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

NM kommer i samverkan med Gällivare kommun, Telia, Region Norrbotten och Ltu att genomföra utbildningar för en ökad digital kompetens för dessa abonnenter.

PTS film. Nyttan med bredband, IQMTEL, bredbandsfakta

Länk till norrbotten.se: <http://norrboten.se/sv/Utveckling-och-tillvaxt/Regional-utveckling-och-framtid/Samhallsplanering-och-infrastruktur/nyttan-med-bredband/>

På YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=EX_x7GlxgBk&feature=youtu.be

Service som en process i regionen

Syftet med projektet är att bygga ett nätverk som underlättar för kommunikation på regional, kommunal och lokal nivå och samtidigt hitta metoder för att införa innovativa arbetssätt i samband med servicefrågor. Projektet genomför samverkansträffar för landsbygdsutvecklare i Norrbotten, med fokus på digitalisering, samhällsplanering och ledarskap i samverkan. Varje träff hålls i olika kommuner i länet.

Region Norrbotten är projektägare och Norrbottens alla kommuner är aktiva parter. Projektet finansieras av Tillväxtverkets program Service i gles- och landsbygder och medfinansieras av Region Norrbotten.

Service i samverkan utvecklar Gällivare kommun

Huvudåtgärden i projektet är att etablera servicepunkter för att tillgängliggöra service i lands- och glesbygd i Gällivare kommun. Så kallade noder för service i bygderna. Noderna är bland annat tänkta att fungera som kommunens förlängda arm gällande offentlig service och samordna detta med lokal kommersiell och ideell service. I kommunens översiktsplan finns rekommendationer om servicepunkter i sex utpekade kärnbyar och där kommer servicepunkter att etableras. Syftet med projektet är att skapa lokala nätverk och organisationer kring etablering av servicepunkter i respektive bygd för att tillgängliggöra service på bästa sätt.

Gällivare kommun är projektägare och Region Norrbotten samverkar genom projektet service som en process i region. Projektet finansieras av Tillväxtverkets program Service i gles- och landsbygder. <http://gallivare.se/Naringslivet/Landsbygd/Service-i-samverkan/>

Service Improvement District Norrbotten

Coompanion håller i en förstudie som avser ta tillvara på kraften som finns på landsbygden för att organisera service till bygdens invånare, handlare, fritidsboende och övriga intressenter genom att undersöka möjligheten till att starta och utveckla kooperativa föreningar. Coompanion vill omvandla befintlig affärsutvecklingsmetod till serviceutvecklingsmetod som kan implementeras på landsbygden i länet. En del i detta är delningsekonomi som kan spara på resurser och miljö genom att invånare kan dela på exempelvis bil eller lokal.

Coompanion Nord är projektägare, Region Norrbotten sitter med i styrgruppen. Projektet finansieras av Tillväxtverkets program Service i gles- och landsbygder, Region Norrbotten är medfinansiär.

Service i samverkan – Hela Sverige ska leva

Projektet drivs i elva kommuner över hela Sverige, i Norrbotten är Arvidsjaur med. Genom ett medskapande mellan medborgare och kommunens representanter ska nya modeller testas för

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

flernivåsamverkan och en hållbar struktur för serviceplanering på landsbygden tas fram. Arbetet ska integreras i regionernas serviceplanering.

I Arvidsjaur ska en plan för service på landsbygden finnas samt en lokal servicelösning skapas som ska innehålla något av serviceslagen. De nya modellerna ska dokumenteras och i projektets slutfas ska minst tre fungerande modeller presenteras på en konferens för spridning och implementering. Helas Sverige ska leda och kommer att bilda en servicegrupp som arbetar vidare med servicefrågan efter projektets slut. Hela Sverige ska leda är projektägare och Region Norrbotten är medfinansierare i projektet <https://www.helasverige.se/norrbottens-laen/>

TEDx Arjeplog

Temat för TEDx Arjeplog är Rural Arctic I.C.E. - Idéer, kreativitet, entreprenörskap med fokus på digitalisering. Se <https://www.facebook.com/TEDxArjeplog/>

Ett TED-event är en serie korta, noga förberedda föreläsningar som är idéfokuserade och täcker ett brett spektrum av ämnen, för att främja lärande och inspiration och därmed inspirera till samtal som spelar roll. Se www.ted.com.

Ett TEDx-event är ett lokalt TED-event. TEDx-evenemang är planerade och genomförda utan inblandning av TED organisationen, men följer uppsatta regler från organisationen. Innehållet och utformningen av varje TEDx-event är unikt och utvecklas efter lokala förutsättningar. Ett TEDx-event får inte bara inrikta sig på ett specifikt ämne. Mångfald av ämnen är viktig.

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

